

Kristian Lewis

Maja Matijević

BAZA JEZIČNIH SAVJETA ZA UČENIKE NIŽIH RAZREDA OSNOVNE ŠKOLE

1. Uvod

Jezično savjetništvo u Hrvata ima tradiciju dugu više od stotinu godina. Godine 1904. objavljena je knjiga *Barbarizmi u hrvatskom ili srpskom jeziku* Vatroslava Rožića (već 1908. objavljeno drugo, a 1913. treće izdanje), koja se smatra prvim jezičnim savjetnikom u nas.¹ Od tad do danas objavljeno ih je više od 60, a dinamika se njihova objavljivanja mijenjala. Najveći broj njih objavljen je devedesetih godina, koje su zaključene kapitalnim *Hrvatskim jezičnim savjetnikom* 1999. godine (Barić i dr. 1999.). Jezični se savjeti danas mogu čitati i na internetu (npr. na *Jezičnome savjetniku* Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje na adresi *jezicni-savjetnik.hr*), donose u novinama i na portalima, zapisuju čak i u stihu (*Jezik za uho* Zlatka Vidulića iz 2014.)... Temom su televizijskih, radijskih i drugih emisija (npr. emisije *Govorimo hrvatski* na Hrvatskome radiju ili *Hrvatski naš svagdašnji* na Radiju Sljeme te rubrika *Jezik i govor* Jutarnjega lista). Ipak, u korpusu jezičnih savjetnika za hrvatski jezik ne nalaze se savjetnici namijenjeni mlađim učenicima, osobito učenicima nižih razreda osnovne škole. Njima kao ciljnoj skupini korisnika namijenjeni su brojni slikovni rječnici te priručnici, a od temeljnih jezičnih priručnika valja istaknuti *Prvi školski rječnik hrvatskoga jezika* (Čilaš Šimpraga, Jojić i Lewis 2008.) te *Prvi školski pravopis hrvatskoga jezika* (Hudeček, Jozić, Lewis i Mihaljević 2016.).

U sklopu projekta *Hrvatski mrežni rječnik – Mrežnik* izrađena je Baza jezičnih savjeta za učenike nižih razreda osnovne škole. Baza se nalazi na stranicama Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje, odnosno na portalu *Hrvatski u školi* na mrežnoj adresi *hrvatski.hr/savjeti/*. Trenutačno se u njoj nalazi oko 250 jezičnih savjeta koji su uneseni u normativne ili uporabne napomene pod odgovarajućim natuknicama u *Mrežnikovu* modulu za učenike nižih razreda

¹ Prije toga razdoblja također bi se posredno moglo govoriti o jezičnim savjetnicima, i to stoga što stariji hrvatski pisci još od 16. stoljeća donose napomene i jezične savjete (usp. Protuđer 2010: 44).

osnovne škole. Baza savjeta nadograđivat će se u sljedećim projektnim fazama, a popis savjeta sastavljenih u prvoj projektnoj fazi donesen je na kraju ovoga rada.

2. Baza savjeta za učenike

Budući da je *Hrvatski mrežni rječnik – Mrežnik* normativni rječnik, a tako je ustrojen i njegov modul za učenike nižih razreda osnovne škole, pod natuknicama u kojima se može pretpostaviti da korisnici mogu imati kakvu nedoumicu donosi se odgovarajući jezični savjet. Pritom je posebna pozornost usmjerena tomu da su pretpostavljeni čitatelji tih savjeta osnovnoškolski učenici u dobi od šest do deset godina te su struktura savjeta i njihov oblik prilagođeni spomenutoj ciljnoj skupini. Treba napomenuti da su prilagodbe jezičnih savjeta, osim prema načelu primjerenosti dobi učenika, provedene i s obzirom na usklađenost s nastavnim planovima i programima za niže razrede osnovne škole, metodičkim spoznajama relevantnim za ciljnu skupinu te s normama hrvatskoga standardnog jezika. Jezični savjeti uvršteni u Bazu nastajali su na dva načina. U prvome redu savjeti su osmišljavani prema abecedariju modula za učenike nižih razreda osnovne škole i njihov je popis nastao prije obrade natuknica u *Mrežniku*. Drugi su savjeti nastali tijekom obrade natuknica, kad je uočena potreba da se uz pojedinu natuknicu donese odgovarajući jezični savjet. Pri oblikovanju savjeta poštovano je načelo da oni moraju biti jasni i sustavni te da se odnose na česte jezične pogreške na pravopisnoj, gramatičkoj (morfološkoj, tvorbenoj i sintaktičkoj) te leksičkoj razini.

2.1. Pravopisna razina

Na pravopisnoj se razini donose savjeti u vezi s uporabom velikoga i maloga početnog slova. Tipiski se jezični savjeti donose za pisanje etnika i ktetika poput savjeta *Afrika, Afrikanac, Afrikanka, afrički; Brač, Braćanin, Braćanka, brački; Japan, Japanac, Japanka, japanski; Split, Splećanin, Splećanka, splitski; Vis, Višanin, Višanka, viški* ili *Zagreb, Zagrepćanin, Zagrepćanka, zagrebački*.

Japan, Japanac, Japanka, japanski

Japan je država. Stanovnik ili državljanin Japan je Japanac. Stanovnica ili državljanica Japana je Japanka. Stanovnice ili državljanke Japana su Japanke. Stanovnici ili državljanici Japana su Japanci. Japanci su muškarci koji žive u Japanu, ali i muškarci i žene koji žive u Japanu. Ono što se odnosi na Japan je japansko, npr. *japanske borilačke vještine*.

Dječak iz Japana je Japanac.	Djevojčica iz Japana je Japanka.
Dječaci iz Japana su Japanci.	Djevojčice iz Japana su Japanke.
Dječaci i djevojčice iz Japana su Japanci.	

Imena stanovnika i stanovnica država uvijek se pišu velikim početnim slovom: *Japanac, Japanka*, a pridjev koji se odnosi na državu malim početnim slovom: *japanski*.

Pazi: *Japanka* stanovnica ili državljanica Japana, piše se velikim početnim slovom, a *japanka*, vrsta obuće, piše se malim početnim slovom.

1. slika: Jezični savjet *Japan, Japanac, Japanka, japanski* u Bazi savjeta za učenike

U jezičnome savjetu *Japan, Japanac, Japanka, japanski*, prikazanome na 1. slici, donosi se i posebna napomena, uvedena riječju *Pazi*, kojom se korisniku daje dodatna obavijest o značenjskoj razlici prouzročenoj uporabom velikoga ili maloga početnog slova (*Japanka* – *japanka*). Taj se savjet u modulu za učenike nižih razreda osnovne škole donosi pod natuknicom *japanka*, prikazanoj na 2. slici.

japanka (*japanke*) imenica
Rastavljanje na slogove: ja-pan-ka

1 Japanka je žena koja živi u Japanu ili je iz Japana.
mlada Japanka, lijepa Japanka
Markova je baka Japanka, ali živi u Hrvatskoj već 50 godina.

2 Japanke su lagana ljetna obuća s remenčićem između palca i drugoga nožnog prsta.
japanke i sandale, japanke i natikače
Ivu su žuljale japanke, pa je obula natikače.

• Riječ *Japanka* piše se velikim početnim slovom kad označuje ženu koja živi u Japanu ili je Japana, npr. *Aika, Keomi i Nanako su Japanke*. Ako riječ *japanka* označuje obuću, piše se malim početnim slovom, npr. *Dora ima crvene japanke*.

2. slika: Obrada natuknice *japanka* u *Mrežnikovu* modulu za učenike nižih razreda osnovne škole (prikaz iz TLex-a)

Usto, donosi se savjet o uporabi velikoga i maloga početnog slova uz natuknice u kojima ima razlikovnu ulogu u značenju poput *crkva* i *Crkva*, *hrvatski jezik* i *Hrvatski jezik* (i kod drugih školskih predmeta, npr. *matematika* i *Matematika*, *povijest* i *Povijest*), *mjesec* i *Mjesec*, *sunce* i *Sunce*, *vi* i *Vi* ili *zemlja* i *Zemlja*. Modelno je to riješeno kao u primjeru na 3. slici.

Sunce i sunce

Riječ *Sunce* piše se velikim početnim slovom kad označuje zvijezdu, npr. *Sunce je velika zvijezda u svemiru*. Ako riječ *sunce* označuje svjetlost i toplinu koju proizvodi zvijezda *Sunce* ili veoma dragu osobu, piše se malim početnim slovom, npr. *Ana voli ležati na suncu i čitati lektiru*. ili *Ti si sunce mamino!*

3. slika: Jezični savjet *Sunce* i *sunce* u Bazi savjeta za učenike

U *Mrežniku* pod natuknicom *sunce* jezični je savjet donesen kako slijedi na 4. slici.

sunce (sunca)

Rastavljanje na slogove: sun-ce

¹ Sunce je središnja zvijezda oko koje kruže planeti Sunčeva sustava.

izlazak Sunca, zalazak Sunca

Zemlja kruži oko Sunca.

² Sunce je Sunčeva svjetlost i toplina.

ležati na suncu, izgorjeti na suncu

Biljkama treba mnogo sunca.

³ Sunce je veoma draga osoba.

bakino sunce

Sunce moje malo!

Isto značenje imaju riječi: **srce :3, zlato :2, ljubav :2**

• Riječ *Sunce* piše se velikim početnim slovom kad označuje zvijezdu, npr. *Sunce je velika zvijezda u svemiru*. Ako riječ *sunce* označuje svjetlost i toplinu koju proizvodi zvijezda Sunce ili veoma dragu osobu, piše se malim početnim slovom, npr. *Ana voli ležati na suncu i čitati lekturu*. ili *Ti si sunce mamino!*.

4. slika: Obrada natuknice *sunce* u *Mrežnikovu* modulu za učenike nižih razreda osnovne škole (prikaz iz TLex-a)

Donose se i savjeti koji se tiču sastavljenoga i nesastavljenoga pisanja (npr. *naglas* i *na glas*, *napamet* i *na pamet*) te pisanja riječi iz stranoga jezika (na primjerima *pizza* i *pizzeria*). Konačno, donose se i jezični savjeti u kojima se daje uputa kako uporaba velikoga početnog slova nije pravilna i treba ga zamijeniti malim početnim slovom (*Internet* > *internet*).

Posebna skupina savjeta koja se tiče odraza jata, tj. pisanja *ije* i *je*, donesena je za riječi u kojima u paradigmi dolazi do promjene. U tu skupinu ubrajaju se sljedeći savjeti: *bijel*, *bjelji*, *najbjelji*; *bijes*, *bjesovi*; *blijed*, *bljeđi*; *brijeg*, *bregovi*, *brijezi*; *cvijet*, *cvjetovi*; *lijen*, *ljeniji*, *najljeniji*; *lijep*, *ljepši*, *najljepši*; *lijes*, *ljesovi* i dr. Uz te je natuknice posebna uputa napisana i o slogovanju, koje je učenicima važno radi rastavljanja riječi na kraju retka, koje je dijelom školskoga gradiva u drugome razredu osnovne škole.² Obrada natuknice *bijel* u *Mrežniku*, uz koju se donosi napomena o slogovanju, prikazana je na 5. slici.

² Među odgojno-obrazovnim ishodima za predmet Hrvatski jezik u drugome razredu naveden je ishod *OŠ HJ A.2.4.*: „Učenik piše školskim rukopisnim pismom slova, riječi i kratke rečenice u skladu s jezičnim razvojem.”, a u razradi ishoda navodi se, među ostalim, da učenik „u pisanju rastavlja riječi na slogove na kraju retka; prepoznaje i upotrebljava pravopisni znak spojnicu kod rastavljanja riječi na slogove na kraju retka” (Kurikulum nastavnog predmeta Hrvatski jezik).

bijel ↔ (bijela, bijelo; bjelji i bjelijji, najbjelji i najbjelijji) pridjev
Rastavljanje na slogove: bijel; bje-lji, bje-li-ji

¹ Bijel je onaj koji je boje snijega ili mlijeka.
bijela haljina, bijeli konji
Snijeg je padao cijelu noć, pa je cijelo dvorište bijelo.

² Bijelo je ono što je svijetlo.
bijeli kruh, bijelo grožđe, bijelo vino
Želiš li da kupim bijeli, polubijeli ili crni kruh?

Suprotno značenje ima riječ: crn

- Riječ *bijel* jednosložna je riječ i ne rastavlja se na slogove. U drugim oblicima ta se riječ pravilno piše npr. *bjelji* ili *najbjelji* i rastavlja na slogove: *bje-lji* ili *naj-bje-lji*.

5. slika: Obrada natuknice *bijel* u *Mrežnikovu* modulu za učenike nižih razreda osnovne škole

U vezi s odrazom jata valja istaknuti i primjere poput *goriti* > *gorjeti*, *voliti* > *voljeti*, *vrtiti* > *vrtjeti*, u kojima se upućuje na pravilan lik glagola.

2.2. Gramatička razina

Gramatička razina obuhvaća jezične savjete koji se odnose na morfologiju, tvorbu i sintaksu. I na ovoj su razini savjeti prilagođeni dobi korisnika te se vodilo računa o njihovoj prikladnosti s obzirom na gradivo koje se na toj obrazovnoj razini usvaja.

2.2.1. Morfološka i tvorbena razina

Od morfoloških se jezičnih savjeta donose savjeti o rodu imenica kad on utječe na množinske oblike (*boli* i *bolovi*, *sati* i *satovi*) ili na druge padežne oblike (vidim *miš* i vidim *miša*), zatim na množinske oblike koji su zbirne imenice (*brat* – *braća*) i razlikovanje padežnih oblika (*kćer*, *kćerka* > *kći*). Donosi se i savjet o množinskome nastavku u primjeru *putevi* > *putovi*. Uz svaki savjet doneseni su jednostavni rečenični primjeri za sva značenja kako bi se uspostavila jasna razlika između dvaju oblika (što je prikazano na primjeru natuknice *miš* na 6. slici).

miš (mjševi) imenica

Rastavljanje na slogove: miš; mi-še-vi

1 Miš je malena životinja sa šiljastom njuškom, dugim repom i smeđim ili sivim krznom.

poljski miš, kućni miš

Miš cijuče.

Vidjeli smo sivoga miša ispod stolice.

2 Miš je vanjski uređaj računala s pomoću kojega se pomiče pokazivač na zaslону.

miš i tipkovnica

Kupili smo miš za novo računalo.

• Riječ *miš* može imati različite oblike ovisno o značenju u kojemu se upotrebljava. Ako se značenje riječi *miš* odnosi na životinju, pravilno je reći *Vidjeli smo miša.* ili *Mačka hvata miša.* Ako se značenje odnosi na vanjski uređaj računala, pravilno je reći *Kupila sam novi miš.* ili *Ja nemam podlogu za miš.*

6. slika: Obrada natuknice *miš* u *Mrežnikovu* modulu za učenike nižih razreda osnovne škole (prikaz iz TLex-a)

Tvorbeni se savjeti daju uz mocijske parnjake (*arhitekt* i *arhitektica*, *gost* i *gošća*, *katolik* i *katolkinja*, *novinar* i *novinarka*, *pisac* i *spisateljica*, *prometnik* i *prometnica*, *ronilac* i *roniteljica*, *vatrogasac* i *vatrogaskinja*) ili uz imenice na *-e* radi tvorbe zbirnih imenica (*janje* – *janjad*, *lane* – *lanad*, *mladunče* – *mladunčad*, *novorođenče* – *novorođenčad*, *pile* – *pilad*, *tele* – *telad*). Savjeti koji se odnose na tvorbu pojavljuju se i kod pridjeva, glagola ili imenica tvorenih određenim sufiksom, primjerice nastavkom *-ni* u *uskršnji* > *uskršni*, *-ići* u *izaći* > *izići* (i već spomenuto *-jeti* u *goriti* > *gorjeti*, *voliti* > *voljeti*) ili sufiksom *-ona* npr. u *blagovaona* i *blagovaonica*, *čekaona* i *čekaonica*, *čitaona* i *čitaonica* (savjet se donosi samo uz normativno nepreporučenu riječ).³ Na 7. slici prikazana je obrada natuknice *blagovaona* u *Mrežniku*, a na 8. slici savjet u Bazi.

blagovaona

blagovaona (blagovagne) imenica
Rastavljanje na slogove: bla-go-va-o-na

Blagovaona je prostorija u kojoj se jede.
školska blagovaona, prostrana blagovaona
U Petrinoj kući blagovaona je spojena s kuhinjom.

v. blagovaonica

- U hrvatskome standardnom jeziku umjesto riječi *blagovaona* bolje je upotrijebiti riječ *blagovaonica*. Dakle, umjesto *Užinamo u školskoj blagovaoni.* bolje je reći *Užinamo u školskoj blagovaonici.*

7. slika: Obrada natuknice *blagovaona* u *Mrežnikovu* modulu za učenike nižih razreda osnovne škole

³ Više o načelima upućivanja u modulu za učenike nižih razreda i samoj strukturi natuknice vidi u poglavlju *Modul za učenike nižih razreda osnovne škole*.

blagovaona > blagovaonica

U hrvatskome standardnom jeziku umjesto riječi *blagovaona* bolje je upotrijebiti riječ *blagovaonica*. Dakle, umjesto *Užinamo u školskoj blagovaoni*, bolje je reći *Užinamo u školskoj blagovaonici*.

8. slika: Jezični savjet *blagovaona > blagovaonica* u Bazi savjeta za učenike

2.2.2. Sintaktička razina

Kad je riječ o savjetima povezanim sa sintaktičkim dvojbama, za tu su razinu poznavanja jezične norme dana pravila o razlikovanju riječi *gdje*, *kamo* i *kuda* te o imenicama *kino* i *auto* (*ovaj kino > ovo kino*, *ovo auto > ovaj auto*). Donosi se i savjet koji se tiče razlike između likova *koji* i *kojega* te savjeti koji se odnose na rekciju glagola, primjerice *ovisiti od > ovisiti o* te *zavisiti od > zavisiti o* (vidi 9. sliku).

zavisiti o > zavisiti od

Glagoli *ovisiti* i *zavisiti* znače 'ne biti samostalan'. Glagol *ovisiti* u hrvatskome standardnom jeziku treba upotrebljavati uz *o + komu/čemu*, a glagol *zavisiti* uz *od + koga/čega*. Prema tome, nije pravilno *Ovisimo od roditelja*, ili *Zavisim o roditeljima*., nego *Ovisimo o roditeljima*, i *Zavisimo od roditelja*.

9. slika: Jezični savjet *zavisiti o > zavisiti od* u Bazi savjeta za učenike

2.3. Leksička razina

S obzirom na to da su se jezični savjeti u prvome redu izrađivali radi povezivanja s *Mrežnikom*, odnosno s *Mrežnikovim* modulom za učenike nižih razreda osnovne škole, oni se u najvećemu broju odnose upravo na leksičku razinu. U općim se crtama ti savjeti mogu podijeliti na one koji se odnose na pravilo da se riječi domaćega podrijetla daje prednost pred riječju stranoga podrijetla (*avion > zrakoplov*, *doktor > liječnik*, *e-mail > e-pošta ili e-poruka*) i na one koji se odnose na pravilo da standardnojezična, neutralna riječ ima prednost pred razgovornom ili dijalektnom riječi (*cura > djevojčica*, *djevojka*; *dečko > dječak*, *mladić*; *dućan > prodavaonica*, *trgovina*; *bicikla > bicikl*). Nadalje, u ovoj se skupini savjeta nalaze preporuke o pravilnoj uporabi riječi *se* (*brinuti > brinuti se*), pravilnome liku glagola (*bojati > bojiti*) ili kolokacijskome izboru riječi, npr. daje se prednost izrazima *niska cijena* i *visoka cijena* pred *jeftina cijena* i *skupa cijena* (vidi 10. sliku).

jeftina cijena, skupa cijena > niska cijena, visoka cijena

U hrvatskome standardnom jeziku umjesto izraza *jeftina cijena* i *skupa cijena* bolje je upotrijebiti izraze *niska cijena* i *visoka cijena*. Dakle, umjesto *Proizvod ima jeftinu cijenu*. ili *Proizvod ima skupu cijenu*. bolje je reći *Proizvod ima nisku cijenu*. ili *Proizvod ima visoku cijenu*.

10. slika: Savjet *jeftina cijena, skupa cijena > niska cijena, visoka cijena* u Bazi savjeta za učenike

Savjeti se donose i za pleonazme (npr. *sići dolje > sići, vremensko razdoblje > razdoblje*), također s rečeničnim oprimgjenjem, kako je i prikazano na 11. slici.

sići dolje > sići

U hrvatskome standardnom jeziku umjesto izraza *sići dolje* bolje je reći samo *sići*. Budući da *sići* znači da se tko ili što spustio dolje, suvišno je reći ili pisati *sići dolje*. Dakle, umjesto *Sišao sam dolje na postaji kraj škole*. bolje je reći samo *Sišao sam na postaji kraj škole*.

11. slika: Savjet *sići dolje > sići* u Bazi savjeta za učenike

3. Zaključak

Baza jezičnih savjeta za učenike nižih razreda osnovne škole u *Mrežniku* razvijala se usporedno s izgrađivanjem *Mrežnikova* modula za učenike nižih razreda osnovne škole. Nakana je da se i u sljedećim projektnim fazama ona dopunjuje savjetima, u skladu s dosadašnjom praksom, utemeljenom na sustavnosti i modelnoj uspostavi i obradi savjeta. Cilj je izgradnje ove Baze sprečavanje najčešćih pogrešaka na pravopisnoj, gramatičkoj i leksičkoj razini, ali i širenje jezične (pa i opće) kulture učenika. U tome smislu Baza se doživljava kao korisno te na znanstvenim i metodološkim načelima utemeljeno mjesto na kojemu najmlađi korisnici *Mrežnika* mogu doprijeti do novih znanja o materinskome jeziku, osobito zato što se nastoji postići to da struktura savjeta i njihov oblik budu prilagođeni ciljnoj skupini učenika nižih razreda osnovne škole. Osim toga, odmjerenom količinom novih informacija i gramatičkih podataka učenike se potiče na daljnje učenje i utvrđivanje gradiva. Baza jezičnih savjeta pomoći će im da, uz pomoć računala, u internetskome okruženju steknu jezične kompetencije primjerene svojoj dobi, usustave ih te ih na kraju i dodatno utvrde.

Dodatak: Popis jezičnih savjeta za učenike nižih razreda osnovne škole u *Mrežniku* i na portalu *Hrvatski u školi* (hrvatski.hr/savjeti/)

aerodrom > zračna luka	ekran > zaslon
Afrika, Afrikanac, Afrikanka, afrički	elektronska adresa > elektronička adresa, e-adresa
arhitekt i arhitektica	engleski jezik i Engleski jezik
automehaničar i automehaničarka	Europa, Europljanin, Europljanka, europski
autor i autorica	francuski jezik i Francuski jezik
avion > zrakoplov	gdje, kamo i kuda
badnjak i Badnjak	gimnastičar i gimnastičarka
bicikla > bicikl	Glazbena kultura
bijel, bjelji, najbjelji	gledatelj i gledateljica
bijes, bjesovi	glumac i glumica
blagovaona > blagovaonica	goriti > gorjeti
blijed, bljeđi	gospodar i gospodarica
bog i Bog	gospodin – gospoda
bogataš i bogatašica	gost i gošća
bojati > bojiti	grieh, grijesi
boli i bolovi	grupa > skupina
Božićni > božićni	hrvatski jezik i Hrvatski jezik
Brač, Bračanin, Bračanka, brački	igrač i igračica
branitelj i braniteljica	igraona > igraonica
brat – braća	informatika i Informatika
brijeg, bregovi, brijezi	Internet > internet
brinuti > brinuti se	inženjer i inženjerka
brojati > brojiti	isti i jednak
crkva i Crkva	Italija, Talijan, Talijanka, talijanski
cura > djevojčica, djevojka	izaći > izići
cvijet, cvjetovi	janje – janjad
čarobnjak i čarobnica	Japan, Japanac, Japanka, japanski
čekaona > čekaonica	japanka i Japanka
čistač i čistačica	jeftina cijena, skupa cijena > niska cijena, visoka cijena
čitaona > čitaonica	junak i junakinja
dečko > dječak, mladić	kandidat i kandidatkinja
dešnjak i dešnjakinja	kasnije i poslije
dijete – djeca	katolik i katolkinja
doktor > liječnik	kćer, kćerka > kći
doktorica > liječnica	kila, kilo > kilogram
domaćin i domaćica	kipar i kiparica
drvo – drveta ili drva	književnik i književnica
dućan > prodavaonica, trgovina	knjižničar i knjižničarka
dugme – dugmad	koji i kojega
duh, Duh Sveti, Duhovi	konobar i konobarica
džungla > prašuma	košarkaš i košarkašica
đak > učenik	koštati > stajati
e-mail > e-pošta, e-poruka	
ekipa > društvo	
ekipa > momčad	

krojač i krojačica	pacijent i pacijentica
kršćanin i kršćanka	pedagog i pedagoginja
kuhar i kuharica	pegla > glačalo
kum i kuma	pekar i pekarica
lampa > svjetiljka	pekara i pekarnica
lane – lanad	pile – pilad
lift > dizalo	pisac i spisateljica
liječnik i liječnica	pizza, pica > <i>pizza</i>
lijek, lijekovi	pizzeria, picerija > <i>pizzeria</i>
lijen, ljeniji, najljeniji	pjesnik i pjesnikinja
lijep, ljepši, najljepši	pješak i pješakinja
lijes, ljesovi	pjevač i pjevačica
Likovna kultura	planinar i planinarka
ljekarnik i ljekarnica	plesač i plesačica
ljevak i ljevakinja	plivač i plivačica
ljubimac i ljubimica	policajac i policajka
mađioničar i mađioničarka	političar i političarka
marama > rubac	polubrat – polubraća
maramica > rupčić	polubrat i polusestra
matematičar i matematičarka	poljoprivrednik i poljoprivrednica
matematika i Matematika	poštar i poštarica
među i između	povijest i Povijest
mehaničar i mehaničarka	poznaničnik i poznaničnica
mesar i mesarica	prase – prasad
miš – vidim miš ili vidim miša	pravoslavac i pravoslavka
Mjesec i mjesec	praznik i blagdan
mladunče – mladunčad	predsjednik i predsjednica
momak > mladić	pričati – govoriti, razgovarati
mornar i mornarica	prijatelj i prijateljica
motor > motocikl	prodavač i prodavačica
musliman i muslimanka	profesor i profesorica
naglas i na glas	prolaznik i prolaznica
napamet i na pamet	prometnik i prometnica
nastavnik i nastavnica	protivnik i protivnica
natjecatelj i natjecateljica	prvak i prvakinja
nećak i nećakinja	prvaš i prvašica
nogometaš i nogometašica	psiholog i psihologinja
Nova godina i nova godina	pušač i pušačica
novci > novac	putevi > putovi
novinar i novinarka	putnik i putnica
novorođenče – novorođenčad	radnik i radnica
njemački jezik i Njemački jezik	ranjenik i ranjenica
odbojkaš i odbojkašica	ravnatelj i ravnateljica
odgojitelj i odgojiteljica	ribar i ribarica
odmarati i odmarati se	rijeka i Rijeka
odmoriti i odmoriti se	rođak i rođakinja
ovaj kino > ovo kino	ronilac i roniteljica
ovisiti od > ovisiti o	rukometaš i rukometašica
ovo auto > ovaj auto	s ili sa
oženiti se > vjenčati se	sati i satovi

seljak i seljakinja	unuk i unuka
sići dolje > sići	uskršnji praznici > uskršni praznici
silaziti dolje > silaziti	ustajati se > ustajati
siromah i siromahinja	ustati se > ustati
skijaš i skijašica	van i vani
skladatelj i skladateljica	vaš i Vaš
slikar i slikarica	vaterpolist i vaterpolistica
sluga i sluškinja	vatrogasac i vatrogasinja
Split, Splitsanin, Splitsanka, splitski	vegetarijanac i vegetarijanka
sportaš i sportašica	veslač i veslačica
stanovnik i stanovnica	veterinar i veterinarica
starac i starica	vi i Vi
stranac i strankinja	violinist i violinistica
sudac i sutkinja	violončelist i violončelistica
suđe > posuđe	Vis, Višanin, Višanka, viški
Sunce i sunce	vjernik i vjernica
susjed i susjeda	vjeroučitelj i vjeroučiteljica
svirač i sviračica	vladar i vladarica
štene – štenad	vodoinstalater i vodoinstalaterka
tajnik i tajnica	vojnici i vojnkinja
taksist i taksistica	voliti > voljeti
tele – telad	vozač i vozačica
televizija i televizor	vremensko razdoblje > razdoblje
tenisač i tenisačica	vrtni > vrtjeti
Tjelesna i zdravstvena kultura	Zagreb, Zagrepčanin, Zagrepčanka, zagrebački
trener i trenerica	zavisiti o > zavisiti od
trgovac i trgovkinja	Zemlja i zemlja
turist i turistica	znanstvenik i znanstvenica
učenik i učenica	zubar i zubarica
učitelj i učiteljica	židov i židovka
umirovljenik i umirovljenica	
umjetnik i umjetnica	

Izvori i literatura

Barić, Eugenija; Hudeček, Lana; Koharović, Nebojša; Lončarić, Mijo; Lukenda, Marko; Mamić, Mile; Mihaljević, Milica; Šarić, Ljiljana; Švačko, Vanja; Vukojević, Luka. Zečević, Vesna; Žagar, Mateo. 1999. *Hrvatski jezični savjetnik*. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje – Pergamena – Školske novine. Zagreb.

Baza savjeta za učenike nižih razreda osnovne škole. *Hrvatski u školi*. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. hrvatski.hr/savjeti (pristupljeno 7. prosinca 2021.).

Čilaš Šimpraga, Ankica; Jojić, Ljiljana; Lewis, Kristian. 2008. *Prvi školski rječnik hrvatskoga jezika*. Školska knjiga – Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Zagreb.

Hudeček, Lana; Jozić, Željko; Lewis, Kristian; Mihaljević, Milica. 2016. *Prvi školski pravopis hrvatskoga jezika*. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Zagreb.

Jezični savjetnik. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. jezicni-savjetnik.hr (pristupljeno 7. prosinca 2021.).

Kurikulum nastavnog predmeta Hrvatski jezik = *Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Hrvatski jezik za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj*. Ministarstvo znanosti i obrazovanja. 25. siječnja 2019. https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_10_215.html (pristupljeno 7. prosinca 2021.).

Modul za učenike nižih razreda osnovne škole. *Hrvatski mrežni rječnik – Mrežnik*. <https://rjecnik.hr/mreznik/index.php/modul-za-ucenike-nizih-razreda-osnovne-skole> (pristupljeno 7. prosinca 2021.).

Protuđer, Ilija. 2010. Skrb hrvatskih književnika i jezikoslovaca nad hrvatskim jezikom od početka 16. do početka 20. stoljeća. *Hrvatski: časopis za teoriju i praksu nastave hrvatskoga jezika, književnosti, govornoga i pismenoga izražavanja te medijske kulture* 8/1. 44–72.

Rožić, Vatroslav. 1998 [¹1904, ²1908, ³1913]. *Barbarizmi u hrvatskom ili srpskom jeziku*. Pretisak. Pergamena. Zagreb.

Vidulić, Zlatko. 2014. *Jezik za uho*. Biakova. Zagreb.